

פיקוח נפש בעת התפילה

א. נשמת אברהם או"ח צ (ב) – עמוד צו

עוסק במצוה פטור מן המצוה

ב. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף נו עמוד ב

איתמר: שומר אבידה רבה אמר כשומר חנם דמי, רב יוסף אמר כש"ש דמי. רבה אמר כשומר חנם דמי מאי הנאה קא מטי ליה? רב יוסף אמר כש"ש דמי בההיא הנאה דלא בעיא למיתבי ליה ריפתא לעניא הוי כש"ש...

ג. סמ"ע סימן רסז ס"ק טז

טז] כדין שומר שכר. פלוגתא בזה בגמרא [ב"ק נ"ו ע"ב, ב"מ כ"ט ע"א], איכא למאן דאמר דהוה עליה שומר שכר, משום דחייב לטפל באבידה בניעור ושיטוח הכסות שלא תתקלקל, ובשאר אבידה ג"כ כל אחד כפי צורכו וכמ"ש הטור והמחבר בסעיפים שאחר זה, ובזמן שעוסק בתיקון האבידה אם בא עני ומבקש ממנו דבר צדקה או פת לחם, הוא פטור מליתן לו, דהעוסק במצוה פטור מן המצוה, וזהו שכרו, משו"ה ה"ל עליה בחיוב גניבה ואבידה כשאר שומר שכר. ואיכא מאן דאמר דחולק ע"ז וס"ל כיון דלא שכיח הוא דיבוא עני באותה עת דעוסק בצרכי האבידה, ואז לית שכר כלל על שמירת האבידה, משו"ה לא הוה דינו על שמירתו אלא כשומר חנם:

ד. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כה-כו.

משנה: שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה...

גמרא: מנא הני מילי? דתנו רבנן "בשבתך בביתך פרט לעוסק במצוה"...

והעוסק במצוה פטור מן המצוה מהכא נפקא? מהתם נפקא דתניא "ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וכו" אותם אנשים מי היו? נושאי ארונו של יוסף היו, דברי רבי יוסי הגלילי. רבי עקיבא אומר מישאל ואלצפן היו שהיו עוסקין בנדב ואביהוא. רבי יצחק אומר אם נושאי ארונו של יוסף היו כבר היו יכולין לטרה, אם מישאל ואלצפן היו יכולין היו לטרה! אלא עוסקין במת מצוה היו...! צריכא... תניא "אמר רבי חנניא בן עקיבא כותבי ספרים תפילין ומזוזות הן ותגריהן ותגרי תגריהן וכל העוסקין במלאכת שמים לאתווי מוכרי תכלת פטורין מקריאת שמע ומן התפילה ומן התפילין ומכל מצות האמורות בתורה, לקיים דברי רבי יוסי הגלילי שהיה רבי יוסי הגלילי אומר העוסק במצוה פטור מן המצוה."

ה. ר"ן על הרי"ף, סוכה יא. "ואיכא"

העלו בתוספות דלא פטירי אלא היכא שאם יקיימו מצות סוכה יבטלו ממצותיהן ואמרינן בגמרא [דף כו א] דרב חסדא ורבה בר רב הונא כי הוו עיילי לשבתא דריגלא לבי ריש גלותא הוו גנו ארקתא דסורא ואמרי "אנן שלוחי מצוה אנן ופטרינן" בכה"ג נמי הוא דאי מטרדו בקיום מצות סוכה הוו מפגרי ממצותן. ולא נ"ל כן דפשטא דמילתא לא משמע כן.

ו. תלמוד בבלי, מסכת ברכות ל.

והיכי מצלי לה? רב חסדא אמר מעומד, רב ששת אמר אפילו מהלך. רב חסדא ורב ששת הוו קאזלי באורחא, קם רב חסדא וקא מצלי. אמר ליה רב ששת לשמעיה, מאי קא עביד רב חסדא? אמר ליה קאי ומצלי. אמר ליה אוקמן נמי לדידי ואצלי, מהיות טוב אל תקרא רע.

ז. ר"ן על הרי"ף, סוכה יא. "ואיכא"

ודאי בשעה שהאבדה משומרת בתיבתו לא מפור

ח. תלמוד ירושלמי, ברכות א:ב

כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפילה ר' חנינ' בן עקיבא או' כשם שמפסיקין לק"ש כך מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשאר כל מצותיה של תורה.

ט. שולחן ערוך או"ח לח:ח

כותבי תפילין ומזוזות הם ותגריהם ותגרי תגריהם וכל העוסקים במלאכת שמים, פטורים מהנחת תפילין כל היום, זולת בשעת ק"ש ותפלה. הגה: ואם היו צריכים לעשות מלאכתן בשעת ק"ש ותפלה, אז פטורין מק"ש ותפלה ותפילין. דכל העוסק במצוה פטור ממצוה אחרת אם צריך לטרוח אחר האחרת, אבל אם יכול לעשות שתיהן כאחת בלא טרוח, יעשה שתיהן.

הרי הרופא מקבל שכר!

י. תלמוד בבלי מסכת נדרים דף לג עמוד ב
"מחזיר לו את אבידתו" - פליגי בה ר' אמי ור' אסי, חד אמר לא שנו אלא בשנכסי מחזיר אסורין על בעל אבידה דכי מהדר ליה מידעם דנפשיה קא מהדר ליה, אבל נכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר לא קא מהדר ליה דקא מהני ליה פרוטה דרב יוסף. וחד אמר אפי' נכסי בעל אבידה אסורין על מחזיר מהדר ליה, ומשום פרוטה דרב יוסף לא שכיח:

יא. רש"י, סוכה כו. "תגריהן"
הלוקחין מהן כדי למכור ולהמציאן לצריך להם.

יב. מגן אברהם לח:ח
משמע דאם עושה כדי להשתכר בו לא מקרי עוסק במצוה. וצ"ע בנדרים דף ל"ג משמע דמחזיר אבידה הווי עוסק במצוה אע"פ שנוטל עליו שכר! וי"ל דהתם אינו נוטל אלא שכר בטלתו. א"נ התם עיקר כוונתו להשיב אבדה אבל הכא עיקר כוונתו להשתכר.

יג. נשמת אברהם או"ח לח (ו) – עמוד כח

אינך מחויב להיות רופא!

יד. נשמת אברהם או"ח צג (א) - עמוד קא